

værdifulde Materiel, som disse Baner have, og hvis Værdi løber op til flere Mill. Kr., til private, enten det nu var en Enkeltmand eller et Aktieselskab, der skulde overtage dette Materiel til Vedligeholdelse. Jeg synes, man har et noget advarende Eksempel i det gamle sjællandske Jærnbaneselskab. Naar dette Selskab, som selv havde anlagt sine Baner og anskaffet sit Materiel, ikke holdt dette vedlige, ja endog, kan man sige, gjorde det saa daarlige som muligt, saa Staten maatte bøde meget betydeligt ved Overtagelsen, kan der næppe være nogen Grund til at antage, at den Forpagter, der skulde overtage Driften, vilde behandle det synderlig bedre. Naar man saa vilde sige, ja, men der kan jo anvendes en stærk Kontrol, er jeg ikke sikker paa, at en saadan Kontrol vilde være i Stand til over alt at paase, at der ikke fremgik Uregelmæssigheder ved Vedligeholdelse af Materiellet; og at Driften blev udført paa en fyldestgørende Maade. Jeg tror derfor ikke, at der fra Statens Side vilde tjenes noget ved en saadan Overtagelse, saa at jeg ikke kan se skønne, at man af den Grund skulde gaa dertil, og hvad Befolkningen angaar, er jeg overbevist om, at det vilde være en lidet heldig Forandring. Selv om man fastslog de nugældende Takster for Jærnbannerne, er det dog sikkert, at de yderligere Indrømmelser, som stadigvæk kræves fra Befolkningens Side baade i den ene og den anden Retning med Hensyn til Nedsættelse af Taksterne, Forandring i Tøgenes Gang og andre saadanne Ting, ikke kunde ventes under en Privatdrift. Selv om man gaar ud fra, at man maasse kan beholde det, man har, kan man dog ikke komme videre. Det forekommer mig derfor, at det vilde være en overordentlig uheldig Forretning baade for Staten og navnlig for Befolkningen, om man vilde overlade hele dette kostbare Statsbanemateriel til Privatdrift. Det er ogsaa mærkværdigt, at man nu er saa stærkt kommen ind paa denne private Drift og mener, at den skulde være saa særlig heldig; thi i sin Tid, da det Firma, der havde paataget sig Anlægget af de jydsk-synske Baner og havde paataget sig Forpligtelsen til at danne et Driftselskab, men gik fallit og ikke kunde gøre det, maatte henvende sig til Staten for at saa den til at sørge for, at Driften blev besørget, havde man jo den Gang ikke forsøgt Banedrift og var i det hele taget meget utilbøjelig til at gaa ind paa Statsdrift i nogen Retning, og den daværende Regering havde da henvendt sig til det sjællandske Jærnbaneselskab og havde truffet en Overenskomst med dette om at drive de jydsk-synske Baner. Der blev da

i den Anledning i 1866 forelagt et Lovforslag, først i Landstinget, om Overtagelse af denne Drift til det sjællandske Jærnbaneselskab. Dette Lovforslag fandt ikke stor Sympati der, det gik til anden Behandling og til et Udvalg, men kom ikke videre. Der blev saa indbragt et privat Lovforslag om, at Staten skulde overtage Driften. Det blev ført igennem i Landstinget, og jeg tror, det udkom den 14de Marts 1867; det mødte heller ingen Modstand her i Folketinget, man gik meget villig ind paa det, og her var en almindelig Erkendelse af, at det var et meget stort Gode at saa Driften af disse Baner over i Statens Hænder, i Stedet for at blive henvist til det sjællandske Jærnbaneselskab, som Publikum og Befolkningen, den Befolkning, som skulde rejse paa Banerne, havde en afgjort Uvilje imod — maasse det var usfortjent, men jeg tror det ikke —, man havde saadan en vis Skrækel for at saa dette Selskab til at overtage Driften af flere Baner end dem, de allerede havde i deres Klæber. Derfor gik man over til Statsdrift, og man har siden ogsaa helt igennem fra Publikums Side befundet sig ret vel derved. Man gik ikke den Gang saa vidt i sine Fordringer om Udbytte af Jærnbannerne som nu, thi de Baner, der anlægdes efter Lov af 10de Marts 1861, og som krævede en Anlægssum af, saa vidt jeg ved, omtrent 33 Millioner Kroner, og naar Ekspropriation og Driftsmateriel kommer til, vilde det vel naa op til omtrent 40 Millioner. Man havde nok tænkt sig Muligheden af, at man kunde saa nogen Forrentning, men man havde ikke stillet nogen som helst Fordring derom, men det, som egentlig var Hovedbevæggrunden for Anlægget af disse Baner, var den Nytte, man antog, de vilde stikke for Befolkningen. Jeg tror ikke, man har taget meget fejl, jeg tror, at Statsbanerne i den Henseende have været i det hele til stor Gavn for Befolkningen her i Landet, navnlig Anlægene i Sylland. Jeg ved næsten ikke, hvorledes det skulde være gaaet os derovre, navnlig i Vestjylland, hvor vi ingen Havne have, hvis vi ikke havde haft Banerne, og hvorledes det skulde have været muligt under de nuværende vanstellige Forhold for Landbrugerne at komme igennem, naar de ikke havde haft en let Befordring til Afstæning af deres Produkter, som de naturligvis skulle have deres Møring af. Jeg tror derfor, at det er et stort Gode, at vi have disse Baner, og derom er der vel heller ikke nogen egentlig Uenighed, men jeg paastår endog, at naar man kunde have omtrent 2 pCt. i direkte Forrentning af Statsbanerne, er det utvivlsomt, at man gennem